

## ሓጺር መግለጺ ስእሊ

ዩራ (Jura) ሓንቲ ካብተን ኣብ ስዊዘርላንድ ዝርከባ 26 ካንቶናት እያ። ብዕድሚኣን ብስፍሓታን ካብተን ዝነአሳ ካንቶናት እያ።

### ኣሃዛትን ሓቅታትን

ካንቶን ዩራ ልዕሊ 82 ሽሕ ነበርቲ ኣለዉዋ። ካብዚኦም ኣስታት 15% ወጻእተኛታት እዮም። 858 ትርብዒት ኪሜ ዝስፍሓታ ካንቶን ዩራ ኣብ 3 ኣውራጃታት ትምቀል፤ ደለሞንት (Delémont), ፖረንትሮዊን (Porrentruy), ሙቲየ (Moutier), ፍራንሽ ሞንታኝ (Franches-Montagnes)። 51 ምምሕዳራት ተጠቓልል እያ። ነፍሲ ወከፍ ከባቢ ብባህልን ቁጠባን ይፈላለዩ። ደለሞን Delémont] ርእሰ ከተማ እያ። ኣብ ካንቶን ዩራ [ፈረንሳ ይዝረብ።

### ታሪኽ

ቅድሚ 1815 እዚ ከባቢ ናይ ዩራ ኣብ ትሕቲ ሰበኻ ጉባኤ ባዘል እዩ ነይሩ። ብ1815 ድማ ብምኽንያት ጉባኤ ቪየና ንካንቶን ቦርን ተዋሂቡ። እንተኾነ ግን ህዝቢ ዩራ ቋንቋ ፈረንሳን ባህሊ ፍራንኮፎንን ሒዙ ቀጺሉ። ምስ ግዜ ኣብ መንጎ እቲ ቋንቋ ፈረንሳ ዝዛረብ ክፋልን ዝተረፈ ክፋል ካንቶን ቦርንን ወጥሪ ተፈጢሩ። ኣብ መጀመርታ መበል 20 ክፍለ ዘመን ሓድሽ ካንቶን ናይ ምፍጣር ሓሳብ ተላዒሉ። ኣብ መወዳእታ ብ23 ሰነ 1974 እቶም ነበርቲ ንካንቶን ዩራ ንምምስራት ኣድሚጾም። ካብ 1 ጥሪ 1979 ጀሚሩ ካንቶን ዩራ ወግዓዊ ኮይኑ። ገለ ክፋል ናይ ዩራ (Jura bernois) ኣብ ካንቶን ቦርን ተሪፉ። ከተማ ሙቲየ ኣብ 2026 ናብ ካንቶን ዩራ ተጸንቢሩ።

### ልምድን በዓላትን

ኣብ ዩራ ዝርከቡ ልምድታትን ባህልታትን ምስ ሃይማኖታዊ በዓላትን ወቕትታትን ዝተኣሳሰሩ እዮም።

- ኣብ ደለሞን (Delémont) ፍራንሽ ሞንታኝን (Franches-Montagnes) ኣብ ወርሒ ለካቲት ካርኒቫል ይበዓል።
- ኣብ ጽድያ፡ ደለሞን “Danse sur la Doux” የብዕል።
- ኣብ ሓጋይ ዳርጋ ኣብ ነፍሲ ወከፍ ዓጺ “በዓል” ኣሎ።
- ኣብ ወርሒ ነሓስ፡ Saignelégier ብMarché Concours National de Cheval ዝብሃል ናይ ፈረስ መደብ ኣሽሓት በጻሕቲ ይሰሕብ።
- ኩሉ ክልተ ዓመት፤ በመወዳእታ ሰሙን ነሓስ፤ ብራደሪ ኣብ ፖረንትሮዊ (Porrentruy) በዓመታት ጥምረት (ንምሳሌ 2026 እና 2028) ይካየድ፤ ኣብ ሙቲየ (Moutier) ድማ በዓመታት ዘይጥምረት (ንምሳሌ 2027 እና 2029) ይካየድ።
- ኣብ መስከረም፡ ፈስቲቫል ሙዚቃ Chant du Gros ኣብ ለ ንዋርሞን (Le Noirmont) ይካየድ።
- ኣብ ሕዳር በዓል ናይ ቅዱስ ማርቲን (St-Martin) ኣብ ኣጆይ (Ajoie) ይበዓል።

## ዞባዊ ፍርያት

ካንቶን ዩራ ብናይ ውሽጢ ዓዲ ፍርያታ ትፍለጥ፤

- ፎርማጆ ቴት ደ ሞይን (Tête de Moine) AOP (ፍርያት ኢንተርዮራሲክ)

ዳማሲን ኤኦፒ (Damassine AOP) ዝብሃል ነቢት (ልዑል መጠን አልኮል)

- ዝተሸሸ ሶስጅ ሶሲስ ድኦኦጆይ (Saucisse d'Ajoie IGP)
- ቡዲን (boudin)፡ ኣብ በዓል ናይ ቅዱስ ማርቲን (St-Martin) ዝብላዕ ደም ዘለዎ ሶስጅ ዓይነት እዩ

ብዙሓት ሓረስቶትን ኢደ ጥበበኛታትን ካልእ ብሉጽ ጽሬት ዘለዎ ዞባዊ ፍርያት የፍርዩ። ኣብ ነፍሲ ወከፍ ክልተ ዓመት ኣብ ኮርተሜሎን (Courtemelon) ዓቢ ውድድር ዞባዊ ፍርያት ይካየድ።

## ዝያዳ ሓበሬታ (ኢንክኣድራሻታት ብሮፕራት ቡለቲን)

[www.bonjour-jura.ch/ti/canton-du-jura/un-bref-portrait](http://www.bonjour-jura.ch/ti/canton-du-jura/un-bref-portrait)